

Ověření získaných kompetencí koordinátora EVVO

MŠ ZŠ SŠ

1. Jak byste definovali pojem environmentální vzdělávání, výchova a osvěta (EVVO)?

Příklady definic:

- *Pedagog by se měl snažit o vyvážený soulad vědomostí s prožitky, které vedou k lásce ke všemu živému, zvyšují úroveň mezilidských vztahů, zodpovědnost za své jednání...* (Aleš Máchal)
- *EVVO je výchova o životním prostředí, v životním prostředí a pro životní prostředí.* (Bělehradská charta)
- *EVVO je veškeré výchovné působení vedoucí ke:*
 - *zvyšování spoluzodpovědnosti za stav ŽP,*
 - *rozvíjení citlivosti, vstřícnosti a tvořivosti lidí k řešení problémů,*
 - *utváření ekologicky příznivých hodnotových orientací*
 - *(střídmost, skromnost, duchovní kvality)*
- *Cílem EVVO je vytváření pozitivních postojů k životnímu prostředí, k úctě k životu ve všech formách, znalosti a péči o životní prostředí i pochopení jejich vzájemné provázanosti.*

2. Co je hlavním cílem EVVO?

Cílem EVVO je objektivní informovanost o stavu a vývoji životního prostředí. Tak, aby lidem, kteří ztratili přímý kontakt s přírodou, bylo vráceno povědomí o prostředí, ve kterém se pohybují a aby se začali chovat šetrně a předvídavě, což vyžaduje určité znalosti, dovednosti a hlavně silnou motivaci k pozitivním změnám, které povedou ke zdravému a funkčnímu prostředí kolem nás.

Obsahem EVVO je nejen vytváření pozitivních postojů k životnímu prostředí, k úctě k životu ve všech jeho formách, znalost a péče o prostředí kolem nás, ale i pochopení vzájemné provázanosti oblastí, které jsou na první pohled odlišné a přece k sobě patří. Environmentální výchova je úzce spjata i se sociální, ekonomickou a kulturní oblastí a vede k pochopení zákonitostí, které tato vzájemná vazba vytváří. [http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/MZPMSFGSJ1VT](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/MZPMSFGSJ1VT)

EVVO se rozumí všestranné rozvíjení klíčových kompetencí (definovaných v RVP PV, RVP ZV, RVP G, RVP GSP a RVP SOV) v kontextu vzájemných vztahů mezi člověkem a životním prostředím, s důrazem na vyvážené působení nejen společenských, ale i přírodních faktorů. Jde tedy o motivaci a poskytnutí příležitosti k dosažení znalostí, dovedností, postojů a návyků k ochraně a zlepšování životního prostředí, k utváření hierarchie životních hodnot slučitelných s udržitelným rozvojem, k smysluplnému jednání a tvořivosti ve prospěch životního prostředí, k udržitelnému způsobu života a k udržitelným vzorcům chování jednotlivců, skupin i společnosti jako celku. Nezanedbatelná je provázanost EVVO s problematikou zdraví a zdravého životního stylu.

3. Máte na škole sestavený/vypracovaný školní program EVVO?

4. Jaké metody, nástroje a prostředky realizace využíváte v environmentální výchově?

EV jako průřezové téma vytváří příležitost pro indiv. uplatnění žáka a i pro jejich spolupráci a pomáhá rozvíjet osobnost žáka zejména v oblasti postojů a hodnot. EV:

- *uplatňuje metody souvislostní výuky, tj. posuzování a zasazování jevů či problémů do širších ekologických a environmentálních souvislostí (tzv. souvislostní vyučování – „CO SE STANE, KDYŽ... přestanou na rok fungovat všichni rozkladači“),*
- *směřuje od příčin k důsledkům a prevenci, od místního ke globálnímu sledování problému od příčin k důsledkům, k možností nápravy, k prevenci, resp. k dotváření proenvironmentálních postojů;*
- *neopomijí vědomí spoluzodpovědnosti za stav ŽP vědomí vlastní spoluzodpovědnosti za stav ŽP tady a teď, ale i potom – a na celé planetě – včetně pochopení principu předběžné opatrnosti (nejsme-li si jisti dopady výrobku, technologie, projektu na životní prostředí, nerealizujeme jej do doby, kdy se jeho nezávadnost jednoznačně prokáže);*

příklady: pobyt v přírodě, vycházka, návštěva výukového programu, simulační a motivační hry, smyslové a poznávací aktivity, činnosti, tvůrčí a badatelské aktivity, atd.

5. Jaké (vyučovací) metody interdisciplinárního aktivního učení v EVVO využíváte?

Při realizaci EVVO se **doporučuje uplatňovat** takové **metody a formy vzdělávání**, které vedou k aktivizaci žáků a k podpoře činnostního učení. Důležitou složkou EVVO je i přímé učení ve venkovním terénu, které je hlavně v předškolním a mladším školním věku navíc spojeno i s včasným rozvíjením harmonické osobnosti a přirozené vitality dětí. Důležité je rovněž vytvářet ve škole i mimo školu vhodné podmínky pro informální učení a neformální vzdělávání v oblasti EVVO tak, aby podněcovaly a synergicky podporovaly formální vzdělávání.

příklady metod: výklad, dialogické metody, diskuse, skupinová práce, kooperativní metody, simulační hry a hraní rolí, projektové vyučování, metody řízeného objevování, metody využívající tvořivost, sebevyjádření..

6. Které klíčové kompetence rozvíjí EVVO?

K důležitým kompetencím rozvíjených EVVO patří zejména:

V oblasti kompetencí k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální:

- aktivně využívat kooperativní a komunikační dovednosti jako nástroje pro řešení problémů životního prostředí,
- hledat různé varianty řešení problémů životního prostředí,
- schopnost kriticky posuzovat a vyhodnocovat informace související s životním prostředím.

V oblasti pracovní kompetence, v rámci odborných kompetencí (ve středním odborném vzdělávání):

- osvojit si praktické dovednosti pro chování a pobyt v přírodě i při zacházení s přírodou a uplatňovat je v každodenním životě,
- uplatňovat principy udržitelného způsobu života v občanském a pracovním jednání (odpovědně a ekonomicky nakládat s přírodními zdroji a odpady v souladu se strategií udržitelného rozvoje, minimalizovat negativní vlivy na životní prostředí).

V oblasti kompetence občanské:

- znát z vlastní zkušenosti přírodní a kulturní hodnoty ve svém okolí, chápat příčiny a následky jejich poškozování, rozumět jedinečnosti svého regionu a jeho potřebám,
- uvažovat v souvislostech, vnímat závislost rozvoje lidské společnosti na přírodě a na stavu životního prostředí, porozumět zákonitostem biosféry, ekonomické, sociální a ekologické provázanosti světa, problémům životního prostředí z globálního i lokálního hlediska a jejich příčinám,
- orientovat se ve vývoji vztahu člověka a přírody a poučit se z problémů životního prostředí od minulosti až po současnost a v tomto kontextu pak uvažovat o budoucnosti,
- odpovědně jednat vůči přírodě a prostředí v každodenním životě a aktivně a kvalifikovaně se účastnit ochrany životního prostředí včetně zapojení do souvisejících veřejných diskusí a rozhodovacích procesů o využívání krajiny,
- projevat pokoru, úctu k životu ve všech jeho formách a k hodnotám, které neumí vytvořit člověk, oceňovat svébytnou hodnotu a krásu přírody a krajiny, vnímat a být schopen hodnotit různé postoje k postavení člověka v přírodě a k chování člověka vůči přírodě.

7. Popište roli školního koordinátora EVVO – jaké činnosti má vykonávat.

Doporučené činnosti pro školního koordinátora EVVO (dle metodického pokynu MŠMT):

- ✓ Přípravuje, zpracovává a hodnotí školní program EVVO
- ✓ Účastní se dalšího vzdělávání
- ✓ motivuje ke spolupráci vedení školy a kolegy
- ✓ integruje přístupy k poznávání okolního prostředí školy
- ✓ navazuje kontakty se SEV, NNO, subjekty poskytujícími EVVO – využití nabídek na podporu EVVO
- ✓ podněcuje spolupráci s rodiči, obcí, partnery v obci a regionu
- ✓ organizuje konkrétní akce
- ✓ podněcuje a přispívá k ekologizaci provozu školy
- ✓ prezentuje činnost na veřejnosti
- ✓ podílí se na získávání prostředků na EVVO

8. Jaké jsou 3 pilíře udržitelného rozvoje? Uveďte principy udržitelného rozvoje.

sociální, ekonomický a environmentální

Podstatou udržitelnosti je naplnění tří základních cílů:

- sociální rozvoj, který respektuje potřeby všech,
- účinná ochrana životního prostředí a šetrné využívání přírodních zdrojů a
- udržení vysoké a stabilní úrovně ekonomického růstu a zaměstnanosti.

(Trvale) udržitelný rozvoj je takový způsob rozvoje, který uspokojuje potřeby přítomnosti, aniž by oslaboval možnosti budoucích generací naplňovat jejich vlastní potřeby.

Podmínkou rozvoje je zachování možností rozvoje; základní možností je přitom zachování přírodních podmínek v místním měřítku i v celé biosféře. Celá Zpráva proto podrobněji rozebírá přírodní, sociální a další podmínky a změny nutné pro udržitelný rozvoj na planetě Zemi. Knižní podoba zprávy Naše společná budoucnost vyšla v českém překladu a je běžně dostupná v knihovnách.

Udržitelný rozvoj znamená především rovnováhu - rovnováhu mezi třemi základními oblastmi našeho života (ekonomikou, sociálními aspekty a životním prostředím), také rovnováhu mezi zeměmi, různými společenskými skupinami, dneškem a budoucností apod.

9. Jaké vlastnosti by měl mít správně formulovaný cíl vzdělávací formy?

Konkrétní, měřitelný, srozumitelný, reálný, dosažitelný.. vztahuje se k výchovně vzdělávacím cílům a EV.

10. Jak má být strukturována kvalitní výuková jednotka?

Viz zadání 5. DÚ

Učební celek má zpracovaný logický model: Jasně stanovené výstupy. Má stanovené funkční prostředky vedoucí k navrženým výstupům (na základě znalosti různých přístupů v EV). Učební celek je logickou součástí ŠP EVVO tak, aby naplňoval jeho dílčí cíle.

11. Vysvětlete pojem projektová výuka. Jaké jsou základní principy?

„Projekt je specifický typ učebního úkolu, ve kterém mají žáci možnost volby tématu a směru jeho zkoumání, a jehož výsledek je tudíž jen do určité míry předvídatelný. Je to úkol, který vyžaduje iniciativu, kreativitu a organizační dovednosti, stejně tak jako převzetí odpovědnosti za řešení problémů spojených s tématem.“ (Kasíková)

Kritéria projektové výuky (dle J. Valenty, upraveno):

- Má jasné cíle, je promyšlená a organizovaná.
- Má složku teoretickou i praktickou, směřuje k upotřebení v životě, umožňuje dětem vidět smysluplnost učení.
- Vyhovuje potřebám a zájmům žáků, ale též pedagogickému rozhodnutí učitele.
- Je koncentrována kolem základní ideje, základního tématu.
- Vyžaduje od žáka převzetí odpovědnosti za vlastní učení, pedagog vystupuje především v roli konzultanta, partnera.
- Nabízí celistvé poznání, zkoumá problém z různých úhlů pohledu.
- Je založena na spolupráci dětí.
- Propojuje život školy se životem obce a širší společnosti.

<http://www.projektovavyuka.cz/>

12. Vysvětlete pojem badatelsky orientované vyučování. Jaké jsou základní principy?

Badatelsky orientované vyučování neboli BOV je vyučovací metoda, která staví na přirozené zvědavosti žáků a vede žáky k aktivitě. BOV podporuje **konstruktivistický**, nikoliv jen transmisivní styl výuky. Využívá **aktivizující metody** (heuristickou metodu, kritické myšlení, problémové vyučování, zkušenostní učení, projektovou výuku a učení v životních situacích).

BOV využívá rozporuplných situací, které odporují žákovu dosavadnímu porozumění světu, protože právě tyto situace vzbuzují touhu "přijít věci na kloub", a ta je základem bádání.

Výsledkem je to, že žáci **kladou otázky, formulují hypotézy, plánují postup jejich ověření, provádějí pokusy, vyhledávají a třídí informace, vyhodnocují výsledky a formulují závěry, které nakonec prezentují před ostatními.**

<http://badatele.cz/cz/o-metode>

13. Jak byste charakterizovali pojem „simulační hra“? Uveďte příklad simulační hry.

Simulační hry jsou moderním a efektivním nástrojem, který nenásilně, formou hry, učí posluchače orientovat se v náročných a skutečných situacích. Podstatou je hraní rolí, řešení případů, argumentace, konfliktní hry..

14. Kde v EVVO se dá využít „výchova prožitkem“?

Kde: především v přírodním prostředí: na školní zahradě, v lese, na louce u rybníka, potoka atd.

Metody ekologické výchovy většinou využívají výchovu prožitkem / zkušeností (zahrnující bezprostřední kontakt s prostředím, aktivní práci, společnou práci v různě velkých skupinách, výchovu příkladem – provoz školy, osobnost). Např. práce na školním pozemku, problémová a projektová výuka, simulační hry a simulace, modelové situace, řízené diskuse, praktické činnosti v ochraně přírody a péči o životní prostředí, výtvarné práce s přírodními materiály a jiné tvořivé činnosti včetně využití metod dramatické výchovy, smyslového vnímání přírody.

15. Jaké metody hodnocení v EVVO využíváte? Uveďte příklad.

Například: Pracovní list, zpracované výtvarné materiály, rozhovor, pozorování, sebehodnocení žáka, prezentace žáka, poster, esej atd.

16. Jaké metody vzdělávání v přírodě či vzdělávání mimo školu využíváte. Využíváte nabídku programů neziskových organizací a institucí? Uveďte příklad.

17. Jaké globální problémy současného světa považujete za nejzávažnější a co o nich víte?

Globální klimatické změny, následované s odstupem nedostatkem pitné vody, odlesňováním, znečištěním vody, chudobou, ztrátou biodiverzity, populačním růstem a pohyby, změnou sociálních hodnot, hospodařením s vodou a znečištěním vzduchu....

18. V jakých oblastech svého profesního i mimoprofesního života jednáte příznivě k životnímu prostředí? Uveďte příklad.

19. Jak byste charakterizovali pojem „biopotravina“?

Bioprodukt, resp. biopotravina je vypěstovaný produkt ekologického (biologického, organického) zemědělství, tedy bez použití umělých hnojiv, škodlivých chemických postřiků či geneticky modifikovaných organismů (GMO) a výrobků na jejich bázi, vč. respektování dalších zásad ekologického zemědělství.

20. Jak byste charakterizovali pojem „Fair Trade“?

Fair trade (česky též spravedlivý obchod či férový obchod) je organizované sociální hnutí a tržní přístup, který usiluje o pomoc producentům v zemích třetího světa a propagaci udržitelnosti. Hnutí prosazuje platbu "spravedlivých cen" za produkty, stejně jako dodržování sociálních a environmentálních standardů při produkci široké škály komodit. Zaměřuje se zejména na export z rozvojových do rozvinutých zemí světa. Mezi nejčastější dovážené produkty patří řemeslné výrobky, káva, kakao, cukr, čaj, banány, med, bavlna, víno, čerstvé ovoce, čokoláda a květiny.

Fair trade je způsob obchodu, který zaručuje producentům z rozvojových zemí spravedlivou odměnu za jejich práci. Pěstitelé v rámci fair trade dostávají za svou práci takovou výkupní cenu, která odpovídá nákladům na výrobu a zaručuje jim důstojný život. Mezi základní principy fair trade patří férové obchodní podmínky, dodržování lidských a pracovních práv, šetrnost k životnímu prostředí nebo vyplácení tzv. sociálního příplatku, který je investován do projektů místního rozvoje.

21. Co podle vás vytváří postoje a hodnotovou orientaci dětí/žáků v EVVO? Co ovlivňuje jejich pro - environmentální chování?

Osobní příklad vychovatelů a vzdělavatelů..., vhodná motivace, rozvíjení pro EV znalostí, dovedností i postojů výchovou a vzděláním... přímý kontakt dětí s přírodou.. prožitky a zážitky dětí..

22. Co je to místní agenda?

Místní Agenda 21 (MA21) je programem konkrétních obcí, měst, regionů, který zavádí principy trvale udržitelného rozvoje do praxe při zohledňování místních problémů. Je tvořen za účasti i ve spolupráci s občany a organizacemi a jeho cílem je zajištění dlouhodobě vysoké kvality života a životního prostředí na daném místě.

MA21 je časově náročný proces, který prostřednictvím zkvalitňování správy věcí veřejných, strategického plánování (řízení), zapojování veřejnosti a využíváním všech dosažených poznatků o udržitelném rozvoji zvyšuje kvalitu života ve všech jeho směrech a vede k zodpovědnosti občanů za jejich životy i životy ostatních.

Místní agenda 21 (MA21) je program snažící se uplatnit principy udržitelného rozvoje na regionální úrovni. Je věnována místnímu rozvoji, povzbuzení ekologické aktivity obyvatel a zájmu o kulturní život měst a obcí. Jedná se zejména například o tyto aktivity: obnova památek, ožívování tradičních zvyklostí a řemesel, udržitelná turistika, péče o krajinu, výsadba stromů, údržba parků, akce pro veřejnost (slavnosti, jarmarky, poutě), vlastní práce místních orgánů - zapracování principů udržitelného rozvoje do koncepcí, plánů i každodenní agendy, ekologické vytápění, třídění komunálního odpadu, nákupy respektující udržitelnost spotřeby a řada dalších aktivit. Předpokladem pro uskutečňování místní agendy 21 je zapojení místních občanů a veřejných činitelů.

23. Co v minulosti nejvíce poškodilo českou krajinu?

Nevhodné zásahy do krajiny, velkoplošné obhospodařování, drancování přírodního bohatství, sázení lesních monokultur, regulace vodních toků, vylidňování malých vesnic, zamoření spodních vod nadměrným používáním hnojiv a pesticidů, používání zamoření ovzduší exhaláty a jejich následný vliv na lesy, úbytek orné půdy vlivem erozí, kácení zeleně a likvidace tzv. zelené kostry krajin, divoké a neregulované skládkování odpadů.

24. Co si myslíte o využívání školních zahrad ve výuce? Jak má vypadat dobrá školní zahrada? Máte školní zahradu, pokud ano, jak ji využíváte? Uveďte příklad Vašich činností.

Dobrá školní zahrada má nabízet co nejvíce podnětů a to nejen pro pohybové a relaxační aktivity, ale také vjemy zrakové, čichové, hmatové, sluchové i chuťové, podporovat činnosti badatelské a budovatelské, podporující kreativitu a motorické dovednosti. Dobrá školní zahrada má napomáhat celostnímu rozvoji žáka.

25. Jaké jsou možnosti ekologizace provozu činnosti zaměřené na školy? Jaká konkrétní opatření jste již provedli? Uveďte příklad.

Zejména provoz a využití školní zahrady pro výuky, nakládání s energiemi, snižování množství odpadu a třídění odpadů, používání ekologicky šetrnějších výrobků, technologií a postupů včetně úklidu, údržby, provozu školní jídelny, podle možnosti zavádění biopotravin, místních produktů včetně produktů ze školních pozemků a zdravé stravy do jídelníčku apod.

26. Uveďte název publikace či pomůcky, kterou s oblibou používáte v EVVO. Proč?